

TEKSTILAJEJA, TEKSTIEN PIIRTEITÄ

Kirjoita asiantuntevasti (ARTS)

Tiina Airaksinen

ESSEE – ajatus omilla poluillaan

- Pohtiva, perusteleva ote
- Rajattu aihe, valittu näkökulma
- Lähdetiedon suhteuttamista omaan tulkintaan, pohdintaan ja päättelyyn
- Sävy ja tyyli aiheen, tavoitteen ja kirjoittajan mukaan
- Kaunokirjalliset ja tutkielmaesseeet

Tehtävä: Etsikää tekstilajipiirteitä

- Lukekaa Anu Silfverbergin essee.
- Kirjoittakaa pienryhmissä vapaamuotoinen yhteenveto seuraavista hyödyntäen Miten essee syntyy? -aineistoa:
 - Otsikon ja sisällön vastaavuus, otsikon onnistuneisuus
 - Esseen aloitus
 - Esseen lopetus
 - Käsittelyosan teemat
 - Kieli, tyyli ja tehokeinot
 - Esseistisyys – mistä se syntyy?

Luku- ja kirjoitusaikaa on tunti. Palauttakaa joko sähköpostina (tiina.airaksinen@aalto.fi) tai paperilla.

ESSEE

- Osuva otsikko, joka nappaa mukaansa
- Aloitus ja lopetus
- Rakenne: johdanto > käsittely > lopetus
- Käsittely = "helminauha"
- Tyyli: huoliteltu kieli, täsmällinen ilmaisu, havainnollisuus

ESSEISTISYYS

- Pohdiskelu, epäily, kyseenalaistus
- Perustelevuus
- Moniäänisyys

Aristoteles:

- Osoita, että olet asiastasi perillä niin hyvin kuin mahdollista.
- Pysy totuudessa, ole luotettava.
- Osoita, että aikeesi ovat rehelliset ja että olet ottanut huomioon lukijasi kiinnostuksen kohteet ja tarpeet ainakin yhtä hyvin kuin omasi.
 - LOGOS, ETHOS, PATHOS

ESSEEN ALALAJEJA

- Henkilökohtainen essee
 - Omat kokemukset ja elämä ovat kantavana voimana.
 - Ne suhteutetaan laajempaan yhteyteen ja niille etsitään laajempaa merkitystä.
 - Voidaan hyödyntää esim. tarinallisuutta.

ESSEEN ALALAJEJA

- Uskomusta ilmaiseva essee
 - Kirjoittaja esittää oman näkökulmansa tai uskomuksensa asiasta ja yrittää vakuuttaa lukijansa siitä.
 - Pätevät perustelut ovat tarpeen.

ESSEEN ALALAJEJA

- Puolesta tai vastaan argumentoiva essee
 - Kirjoittaja perehtyy muiden kirjoittajien näkemyksiin ja tarkastelee heidän argumentointiaan.
 - Olennaista on perustella omat näkemykset.
 - Tarkoitus ei ole kirjoittaa referaattia.

ESSEEN ALALAJEJA

- Kanta-aottava essee
 - Kirjoittaja esittää väitteen jostakin asiasta ja perustelee sen loogisen argumentoinnin ja huolellisen lähteisiin perehtymisen avulla.
 - Myös vastakkainen kanta perusteluineen pitää esitellä.
 - Lähteet viitteineen sekä lähdeluettelo ovat välttämättömiä.

ESSEE TEKSTILAJINA

- Lue Nylénin essee Hylätyn tekniikan ylistys.
- Keskustelkaa pareittain, mikä tekee Nylénin tekstistä esseen.
- Millainen teksti se on? Millainen vaikutelma siitä tulee?

- Nylénin kokoelmia mm. Vihan ja katkeruuden esseet, Halun ja epäluulon esseet, Kauhun ja ulkopuolisuuden esseet, Häviö

Nylén: Hylätyn tekniikan ylysty

- Esseen rakenne on neliosainen. Osa I johdattaa esseen teemaan, taustoittaa ja esittelee kirjoittajaa. Osa IV sulkee esseen (huomaa aloitusvirke).
 - Johdanto > Käsittely > Lopetus

Nylén: Hylätyn tekniikan ylistys

- Keskeisiä ovat kirjoittajan näkemys ja mielipiteet sekä tulkinta.
- Oman aseman määrittely: kuka ja mikä olen suhteessa tekstissä käsittelemääni teemaan?
- Taivuttavaa tyyliä: havainnollista, vakuuttamaan pyrkivää (ja minä-keskeistä).

Nylén: Hylätyn tekniikan ylysty

- Kontrastoiva, vertaileva, kysyvä, kyseenalaistava, provosoiva ote
- Retorisia tehokeinoja:
 - Vastakohtaistaminen
 - Kielikuvat ja vertaukset ja esimerkit
 - Analogiat
 - Kysymykset
 - Julistukset
 - Toisto
 - Sanavalinnat
 - Personointi

Tehtävä

- Vapaa kontrolloitu kirjoittaminen
 - Luonnostele 1. esseesi aiheetta (= mitä, miksi ja miten aiot tehdä?).
 - Tavoite = saada kirjoitusprosessia eteenpäin

“Tutkielmaesseehtävä”

- Vaihtoehtoja:

- 1) Opinnäytteen aiheesta lähteisiin perustuva tutkielmaessee noin 5 s.
- 2) Oman alan aiheesta lähteisiin perustuva tutkielmaessee noin 5 s.
- 3) Johonkin kurssiin kuuluva tutkielmaessee

TUTKIELMAESSEE

- Käsitteiden määrittely
- Lähdetietojen tulkinta ja niiden perusteella päätteleminen
- Lähdetietojen vertailu ja oman äänen etsintä → asioiden puntarointi ja tulkinta, niiden sijoittaminen vaikutusyhteyksiinsä
- Lähdeviitteet ja -luettelo

TUTKIELMAESSEE

- **Aloit**us: Kerro esseen aihe ja kysymyksenasettelu, taustoita lyhyesti. Esitä valitsemasi näkökulma ja rajaukset.
- **Käsittely**: Hyödynnä lähteitä. Määrittele, tulkitse ja kehittele käsitteitä. Pyri dialogiin lähteissä esitettyjen kantojen kanssa (oma pohdinta). Havainnollista. Merkitse viitteet.
- **Lopetus**: Esitä johtopäätöksesi. Pohdi, kokoa ja kiteytä. Arvioi ja reflektoi.

Tutkielmaesseen kirjoittajan avuksi

- Johanna Pentikäisen esseeohjeet, ks. MyCourses
- Juhani E. Lehdon laatimat ohjeet (Helsingin yliopisto)

http://www.avoin.helsinki.fi/oppimateriaalit/kasvatustieteet/essee_ohjeet.htm

Tutkielmaesseen ideapaperi

- Mitä, miksi, miten aiot tehdä? → alustavaa hahmottelua → kirjoita lopulta kokonaista tekstiä
- Vapaamuotoista dokumentointia pohjaksi:
 - Aihepiiri, aihe
 - Perustelut: miksi tärkeä, ajankohtainen?
 - Minkä näkökulman tuo aiheen tarkasteluun?
 - Tavoite, rajaus